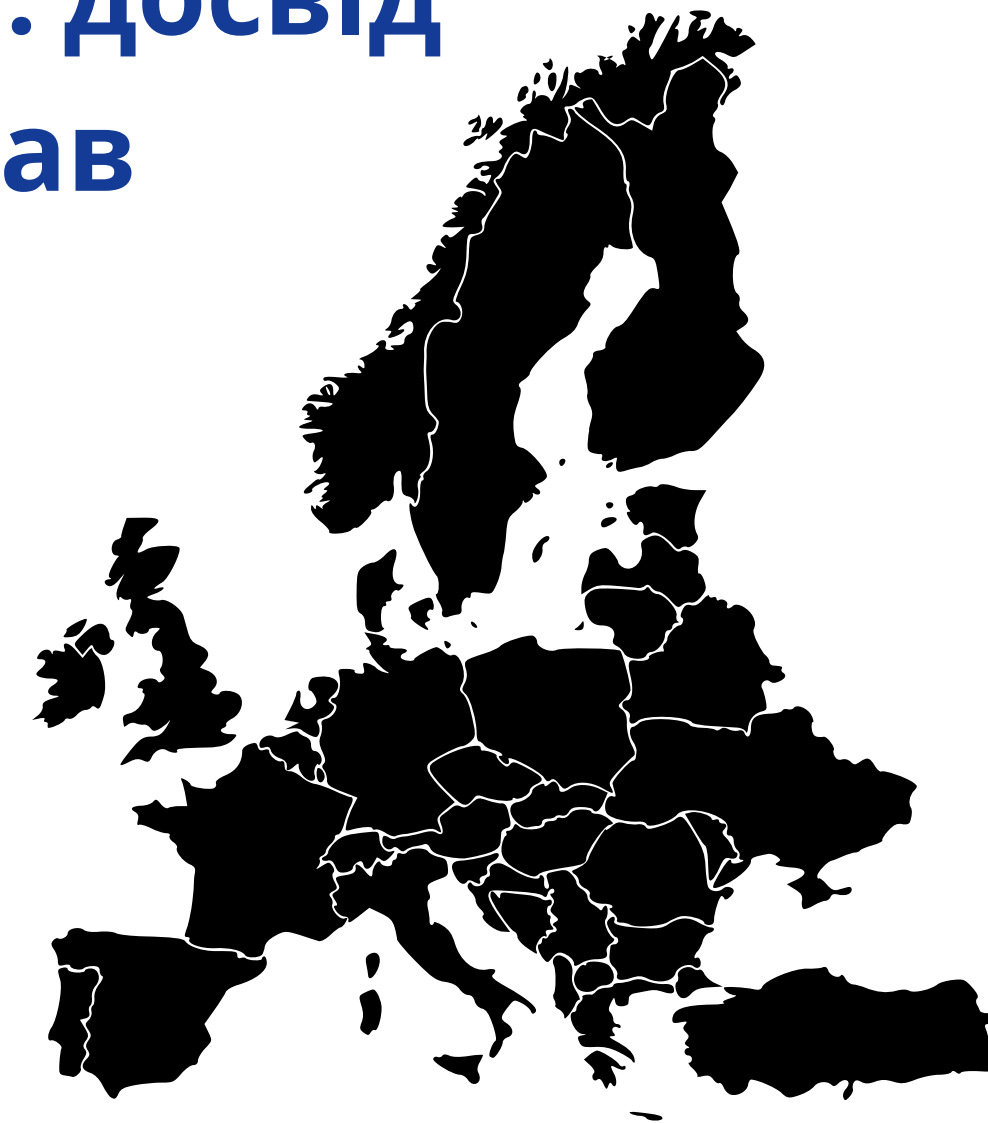

**Урегулювання питання плати за
надання адміністративних послуг та
встановлення розміру
адміністративного збору: досвід
європейських держав**

Досліджено практику європейських держав щодо таких питань:

- Чи є надання адміністративних послуг платним чи безоплатним?
- За надання яких адміністративних послуг встановлюється плата?
- Який тип адміністративного збору (фіксований чи у вигляді формули) закріплений у законодавстві європейських країн?
- Як визначається розмір адміністративного збору?
- Який порядок нормативно-правового закріплення адміністративного збору?

Проаналізовано досвід таких країн:

 Болгарія;

 Грузія;

 Естонія;

 Латвія;

 Литва;

 Нідерланди;

 Німеччина;

 Польща

 Фінляндія;

 Чехія;

 Швеція;

 Албанія;

 Косово;

 Чорногорія;

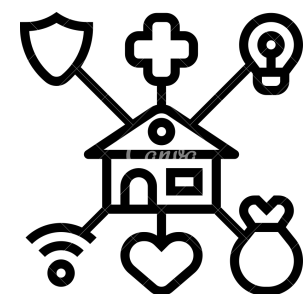
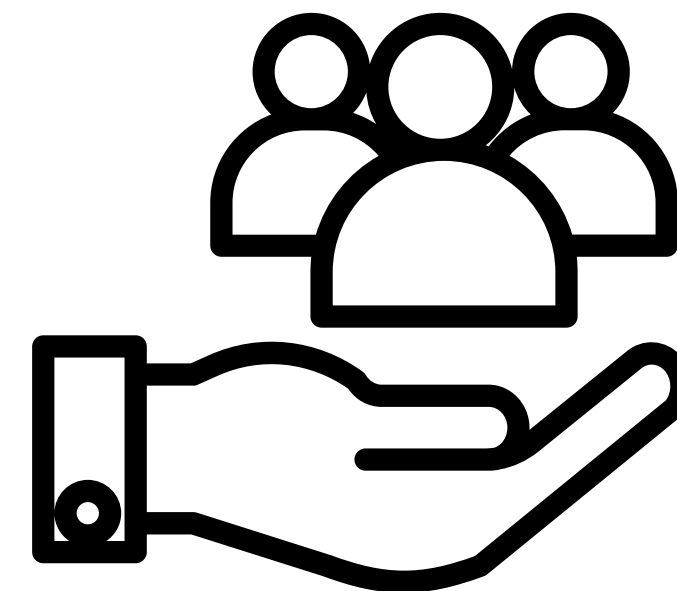
 Північна Македонія;

 Сербія

Поняття адміністративних послуг

Можливі назви:

- адміністративні послуги (administrative services);
- державні послуги (state services);
- урядові послуги (government services);
- публічні послуги (public services)

Поняття публічні послуги (public services) використовується також в значенні послуг, які надаються населенню централізовано на підставі місцевих зборів (ремонт доріг, вивіз сміття, комунальні послуги тощо).

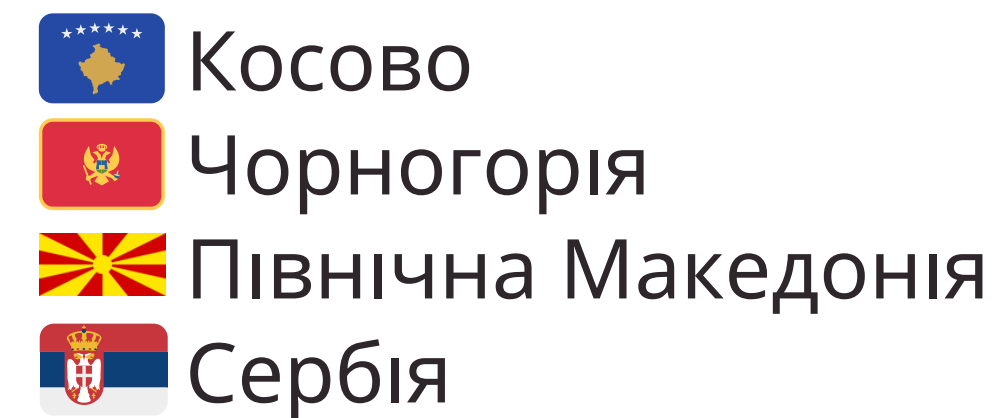
Публічні послуги та адміністративні послуги часто не диференціюються як окремі категорії.

В окремих випадках адміністративні збори формально не виокремлюють, щодо них застосовуються ті ж правила, що і для сплати, мит, зборів, податків.

Відокремлення адміністративних послуг від публічних послуг у європейських державах

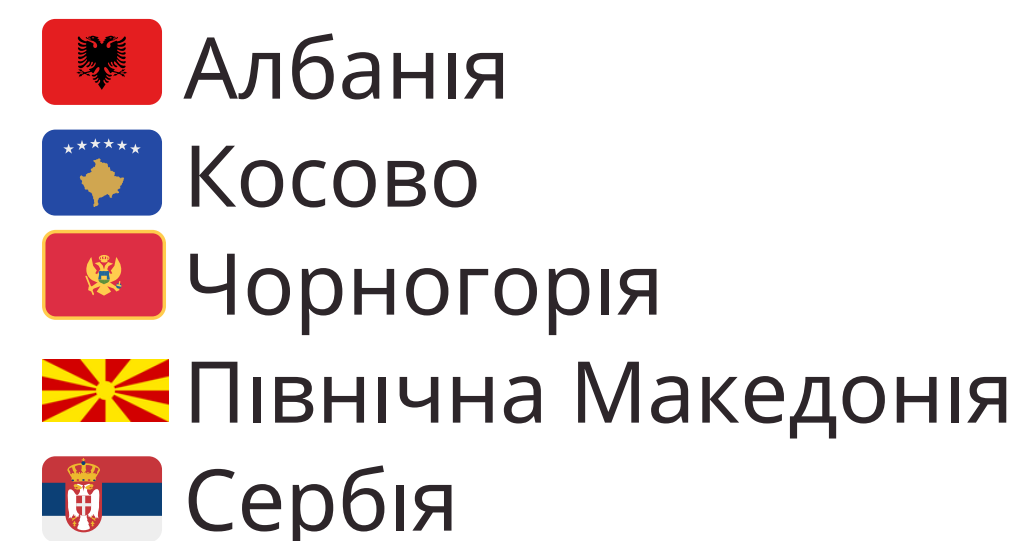
- окреме нормативне регулювання для оплати адміністративних послуг:

- сплата державного мита за адміністративні послуги входить до системи оподаткування:

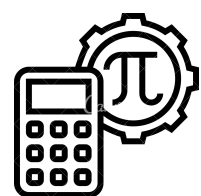
- адміністративні послуги відрізняються від публічних послуг:

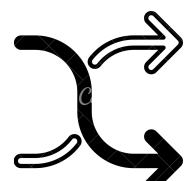
Підходи щодо визначення розміру вартості адміністративних послуг

- **фіксований** (фіксована сума коштів, яку отримувач послуг має сплатити);

- **на рівні формули розрахунку**, яка застосовується для обрахування вартості певної послуги;

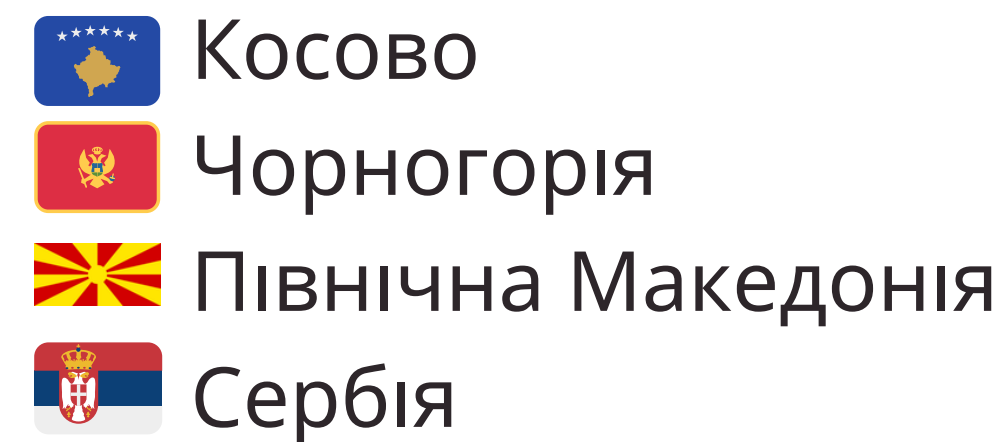

- **змішаний**

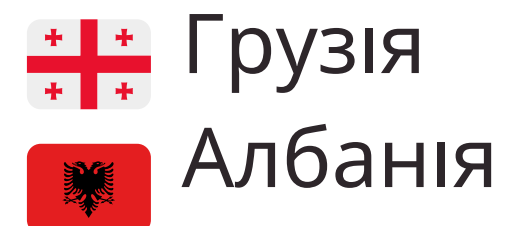

Практика європейських держав щодо визначення розміру вартості адміністративних послуг

- фіксований розмір адміністративного збору:

- змішаний підхід до визначення розміру адміністративного збору:

Підходи до визначення розміру фіксованих зборів за надання адміністративних послуг

- **на рівні собівартості послуги** – розмір послуги відповідає загальним витратам, понесеним адміністрацією у зв'язку з наданням послуги;

- **збір нижчий за собівартість послуги** (в тому числі стосується безоплатних послуг) – розмір збору менший від розміру витрат, понесених адміністрацією у зв'язку з наданням послуги;

- **вище собівартості** – стосується оплати послуг, які надаються на комерційній основі державними комунальними підприємствами

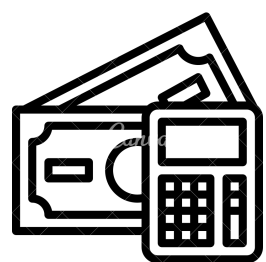
Практика європейських країн щодо визначення розміру фіксованих зборів

ЕСТОНІЯ 	ЛИТВА 	НІДЕРЛАНДИ 	НІМЕЧЧИНА
на рівні собівартості	на рівні собівартості	на рівні собівартості	на рівні собівартості
нижче собівартості (безкоштовно, менше собівартості – для окремих категорій населення, для окремих послуг)	нижче собівартості	нижче собівартості	нижче собівартості
	окремі адміністративні послуги для посадових / службових осіб у зв'язку з виконанням повноважень - безкоштовні		
закон прямо не передбачає покриття витрат	закон прямо не передбачає покриття витрат	закон прямо не передбачає покриття витрат	передбачено окреме покриття витрат

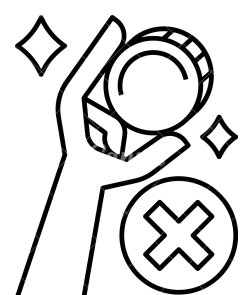
Практика європейських країн щодо визначення розміру фіксованих зборів

<p>ПОЛЬЩА</p> 	<p>ФІНЛЯНДІЯ</p> 	<p>ЧЕХІЯ</p> 	<p>КРАЇНИ ЗАХІДНИХ БАЛКАН (АЛБАНІЯ, КОСОВО, ЧОРНОГОРІЯ, ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ, СЕРБІЯ)</p>
на рівні собівартості	на рівні собівартості	на рівні собівартості	на рівні собівартості
нижче собівартості	нижче собівартості (безкоштовно, менше собівартості – для окремих категорій населення, для окремих послуг)	нижче собівартості	нижче собівартості (в тому числі безоплатно)
	збори, що сплачує населення, за аналогічні послуги сплачують також і органи влади / посадові особи, у разі отримання відповідних послуг		вище собівартості (із застосуванням принципу економічної ефективності процедури)
закон прямо не передбачає покриття витрат	закон прямо не передбачає покриття витрат	закон прямо не передбачає покриття витрат	закон прямо не передбачає покриття витрат

Підходи щодо оплатності адміністративних послуг

- **презумпція оплатності** - послуга є платною для її отримувача, крім випадків, коли прямо зазначене інше;

- **презумпція безоплатності** - послуги надаються безоплатно, крім випадків, передбачених законом / усталеною практикою

Практика європейських країн щодо оплатності адміністративних послуг

- презумпція оплатності:

 Болгарія

 Естонія

 Латвія

 Польща

 Фінляндія

 Чехія

 Литва

- презумпція безоплатності:

 Албанія

 Нідерланди

Моделі нормативного закріплення розміру адміністративного збору

- в податковому законодавстві;
- в Законі про адміністративну процедуру чи його додатках;
- безпосередньо в Законі про адміністративний збір;
- в додатках до Закону про адміністративний збір;
- в галузевих законах;
- в нормативних (підзаконних) актах уряду, міністерств;
- в актах надавача послуги;
- в індивідуальних розрахунках;
- змішаний тип

Практика європейських країн щодо нормативного закріплення розміру адміністративного збору

Критерій:	БОЛГАРІЯ	ГРУЗІЯ	ЕСТОНІЯ	ЛАТВІЯ
додатки (таблиці) до спеціального закону (Закон про державні мита / Закон про державні збори), які не є його частиною				
розмір збору визначається Законом про державні мита / Законом про державні збори(тіло закону)				
розмір мита визначається Урядом / міністерствами				
розмір мита визначається окремими законами				
розмір збору визначається податковим законодавством				

Практика європейських країн щодо нормативного закріплення розміру адміністративного збору

Критерій	ЛИТВА	НІДЕРЛАНДИ	НІМЕЧЧИНА	ПОЛЬЩА
розмір зборів визначається додатками до спеціального закону (Закон про державне мито / Закон про адміністративний збір)				
розмір збору визначається Законом про державні мита / Законом про адміністративний збір				
розмір мита визначається Урядом / міністерствами				
розмір мита визначається окремими законами				
розмір збору визначається податковим законодавством				

Практика європейських країн щодо нормативного закріплення розміру адміністративного збору

Критерій	ФІНЛЯНДІЯ	ЧЕХІЯ	КРАЇНИ ЗАХІДНИХ БАЛКАН (АЛБАНІЯ, КОСОВО, ЧОРНОГОРІЯ, ПІВНІЧНА МАКЕДОНІЯ, СЕРБІЯ)
розмір зборів визначається додатками до спеціального закону (Закону про адміністративні збори)			
розмір зборів визначається Урядом / профільними міністерствами, які є надавачами послуг або виконують контрольну функцію			
розмір зборів визначається окремими законами			
розмір зборів встановлюється підзаконними актами			

Особливості врегулювання питання оплати адміністративних послуг в окремих державах

Болгарія

Розміри мит та зборів встановлюються окремими таблицями до Закону про державні мита, іншими нормативними актами.

Таблиці до Закону про державні мита не є його частиною і, як правило, оприлюднюються на офіційних веб-сайтах профільних міністерств, наприклад:

- Таблиця №1: фіксовані та відсоткові ставки судових зборів;
- Таблиця №3: фіксовані тарифи на консульські послуги;
- Таблиця №5; фіксовані тарифи зборів, які справляються в системі Міністерства транспорту і комунікацій;
- Таблиця №12: фіксовані тарифи зборів, що стягуються в системі Міністерства фінансів

Особливості врегулювання питання оплати адміністративних послуг в окремих державах

Естонія

Закон про державні мита:

- містить відомості про ставки державного мита;
- встановлює принципи визначення ставок державних мит:
  - 1) ставка державного мита менше одного євро з точністю до п'яти центів, за винятком ставки державного мита менше п'яти центів;
  - 2) ставка державного мита, що перевищує один євро, з точністю до одного євро;
  - 3) ставка державного мита, що перевищує 100 євро з точністю до п'яти євро;
  - 4) ставка державного мита, що перевищує 1000 євро з точністю до десяти євро.

Особливості врегулювання питання оплати адміністративних послуг в окремих державах

Латвія

- сплата державних мит за адміністративні послуги входить до системи оподаткування та регулюється відповідними законами (щодо податків та зборів);
- отримання адміністративних послуг підлягає оподаткуванню (до державного мита, яке не повністю зараховується до бюджету, застосовується податок на додану вартість)

Особливості врегулювання питання оплати адміністративних послуг в окремих державах

Литва

- Закон прямо передбачає, що державні мита та збори, що сплачуються у зв'язку з наданням адміністративних послуг, відрізняються від місцевих зборів і платежів, які є обов'язковим платежем, визначеним рішенням ради муніципалітету;
- Закон встановлює верхню та нижню межі розміру мита / зборів, що сплачуються за надання адміністративних послуг, та принципи, які мають враховуватися при визначенні розміру мита / зборів у кожному окремому випадку

Особливості врегулювання питання оплати адміністративних послуг в окремих державах

Нідерланди

- На офіційному веб-сайті уряду Нідерландів оприлюднено перелік адміністративних послуг (**Government services**), які можуть надаватись як державними органами, так і муніципалітетами, а також умови та порядок їх отримання*;
- діє презумпція безоплатності послуг;
- платними є не отримання адміністративної послуги як такої, а отримання документа.

*<https://www.netherlandsworldwide.nl/government-services-in-the-netherlands>

Особливості врегулювання питання оплати адміністративних послуг в окремих державах

Німеччина

Розміри зборів визначаються:

- на основі фіксованих ставок (фіксовані збори);
- на основі часу, необхідного для надання індивідуально визначеної публічної послуги (плата, що залежить від кількості часу – «time-based fees»);
- рамоквих ставок (рамкові збори).

Закон не наводить розміри фіксованих або рамоквих зборів, натомість встановлюються загальні принципи щодо обрахування розміру збору (зокрема, можливість оподаткування адміністративної послуги ПДВ).

Закон передбачає додатково стягнення витрат (навіть якщо індивідуально визначена державна послуга є безкоштовною або якщо плата за неї зменшена) на:

- 1) свідків, експертів, екологічних аудиторів, усних або письмових перекладачів, послуги, надані іншими органами та третіми особами;
- 2) службові поїздки та відрядження;
- 3) доставку або публікацію;
- 4) виконавчі копії та друковані копії, надані за спеціальним запитом.

Особливості врегулювання питання оплати адміністративних послуг в окремих державах

Фінляндія

- збори за адміністративні послуги, що стягуються з населення, підлягають також стягненню з державних органів / посадових осіб;
- Закон передбачає можливість звернення сторони, від якої вимагається сплата збору і яка вважає, що була допущена помилка при встановленні розміру збору, до органу, який встановив збір, з проханням про виправлення помилки

Особливості врегулювання питання оплати адміністративних послуг в окремих державах

Окремі збори за адміністративні послуги розраховуються за формулою; наприклад, формула збору за видачу спеціальних (зональних) дозволів:

$$X = \frac{L}{K_2} - (K_{21} - K_2) S$$

X – розмір плати;

L – нормативна ціна за 1 квадратний метр земельної ділянки;

K₂₁ – коефіцієнт площі, який присвоюється земельній ділянці на підставі спеціального (зонального) договору;

K₂ – коефіцієнт поверховості, встановлений для земельної ділянки;

S – площа земельної ділянки під забудову

Час для дискусії:

**який досвід європейських
держав Україна може
успішно застосувати?**

Наші контакти:

Белова О.І.

К.Ю.Н.,
Завідувачка сектору законодавчого
забезпечення правоохоронної діяльності та
судоустрою відділу з питань національної
безпеки та правопорядку Дослідницької
служби Верховної Ради України

Тел. 099 502 3593

belova.vasu@gmail.com

Бумага К.Ю.

Головна наукова консультантка сектору
законодавчого забезпечення
правоохоронної діяльності та
судоустрою відділу з питань національної
безпеки та правопорядку Дослідницької
служби Верховної Ради України

Тел. 097 30 70 854

bumaha.k@gmail.com

Дякуємо за увагу!